

maal. Dette mystiske, gaadefulde Begreb, som er kastet ud i Befolkningen, har jeg ofte, hvor der har været Lejlighed dertil, bestræbt mig for at faa Besked om; jeg har prøvet paa at faa at vide, hvad det betød, og har bedt om en Forklaring, men har aldrig kunnet naa videre end til det samme: alle de Lapperier: Husmandslodderne, Løsningen af Spørgsmaalet om Len, Stamhuse og Fæstevæsen ere ingen Ting, nej, naar vi komme til det store Jordspørgsmaal, saa bliver det først rigtigt godt i Danmark! Jeg har tænkt mig, at naar de ærede Agitatorer, som have brugt dette mystiske Ord, ikke vilde give mig en Forklaring paa det, var det, fordi de sandsynligvis ikke vidste, hvad det betød, det lød godt i Husmænds Øren, maaske ogsaa godt i andres Øren, men hvad der laa bagved, anede de intet som helst om.

Ved at beskæftige mig med dette er min Tanke kommen ind paa et ganske tilsvarende Sidestykke af det radikale Venstres Historie, som jeg ganske kort maa have Lov til at berøre, for at min Opfattelse, min forstandsmæssige Begrundelse af, at den højtærede Indenrigsministers Forslag er fremkommet, virkelig kan forstås og vurderes. Det berømte Odense-program havde paa et andet Punkt en anden mystisk Udtalelse, det var Antimilitarismen. Hvor dybt den bundede, og hvad den betød, det vidste ingen. Men Ulykken vilde jo som sagt, at nogle Reformmænd traadte i 1905 ud — det var Ministeriet Deuntzers Rekonstruktion, tror jeg, der medførte denne Katastrofe —, og da Tiden nærmede sig, at Forsvarssagen skulde tages op til Løsning, maatte de jo ogsaa have et militært Program, og det blev da lavet i Forsvarskommissionen. Da det fremkom, blev det ikke modtaget med særlig Velvillie fra nogen Side, jeg tror, det var Socialdemokratiet, der kaldte det sindssvagt, det vakte med andre Ord jævnt hen Latter Landet over. Det kunde ikke godt gaa, og saa var der en behjerttet Mand indenfor Partiet, nemlig daværende Doctor philosophiæ P. Munch, som vilde redde lidt af Alvoren og søgte at finde en forstandsmæssig Begrundelse af det Forslag, som var fremsat fra Partiets Side, og vedkommende udmærkede Mand lavede da den bekendte internationale Folkeret. Den var mærkværdigvis lavet adskillig Tid efter Forslagets Fremkomst, men alligevel blev det den, der skulde danne Grundlaget for dette Forslag. Tiden gik, Sommersamlingen sluttede endelig, og med den faldt

baade den nuværende Indenrigsministers internationale Folkeret og det Forslag, som den heller ikke havde nogen Berøring med.

Ærede Medlemmer ville nu se, at der er fuldkommen Lighed mellem dette Tilfælde og det her omtalte Punkt, som Partiet har været saa uheldigt at faa paa Programmet, skønt ingen vidste, hvad det var. Ingen vidste, hvad det skulde være, og saa skulde der laves en forstandsmæssig Forklaring paa det. Paa samme Maade gaar det i Jordspørgsmaalet. Der findes paa Programmet noget, som ingen havde tænkt paa skulde komme ud i Virkeligheden, blive til Alvor, fordi ingen havde tænkt sig, at det radikale Venstre i en overskuelig Fremtid skulde komme i det ulykkelige Tilfælde at skulle danne Regering. Og Ligheden føres videre endnu, Ligesom det den Gang var den daværende Dr. phil. P. Munch, som forsøgte at redde et alvorligt Skær for Partiet, saaledes er det ogsaa i Jordspørgsmaalet den nuværende Indenrigsminister, der som en behjerttet Mand griber ind og forsøger at skabe et Grundlag for dette mystiske og dunkle, som de radikale Agitatorer have moret sig med i de sidste 2—3 Aar ude i Befolkningen. Men Ligheden hører dermed op. Nu kommer en lille Forskel til. Medens den højtærede Indenrigsminister i Fortiden som Privatmand kunde lave, hvad han vilde — det gjorde ikke saa forfærdelig meget, der var nemlig intet andet Sted undtagen i det radikale Venstre, at man brød sig om det, hverken i eller udenfor Landet — saa staar han nu med Ansvar og maa til en vis Grad passe paa ikke at binde sig til alt for store Vildfarelser, og dette Ansvar medfører det ganske simple, at i det Øjeblik, Ministeren skal gribe ind og søge at skaffe Mening i den Dunkelhed, som hidtil har svævet over dette radikale Programpunkt, maa han lægge blankt op, han maa indskrænke sig til at foreslaa at standse en Ting, uden at han med et Ord antyder eller kan forklare, hvad han vil sætte i Stedet for det. Jeg vil ærlig erkende, at det er beundringsværdigt, at en enkelt Mand udviser saa stor Offervillighed overfor et Parti, som den nuværende Indenrigsminister har gjort i de to ganske ligestillede Tilfælde. I det første Tilfælde forekommer det mig, at han satte sin videnskabelige, historiske Beføjelse over Styr. I dette Tilfælde synes jeg, at han mister enhver Gnist af den Alvor, man kan vente fra Ministerbænken, nemlig at den højtærede Minister ved,